

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 01
oktyabr 2014-cü il tarixli 1045 nömrəli əmri ilə
təsdiq edilmişdir**

Orta İxtisas Təhsilinin Dövlət Standartı

Subbakalavr hazırlığı üzrə

T Ə H S İ L P R O Q R A M I

İxtisasın (proqramın) şifri və adı : 040603 "Baytarlıq"

BAKI - 2014

1 .Ümumi müddəalar

Subbakalavriat səviyyəsinin 040603 Baytarlıq ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirbr Kabinetinin müvafiq qərarları ilə təsdiq olunmuş orta ixtisas təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı və subbakalavriat təhsilinin məzmunu, və təşkili Qaydaları" nm tələblərinə və orta ixtisas təhsilinin subbakalavriat səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı"na uyğun hazırlanmışdır.

1.2.İxtisas üzrə Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkili-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə subbakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün orta ixtisas müəssisələri üçün məcburidir.

1.3.Strukturda istifadə olunan işarələr :

İTP- ixtisas üzrə Təhsil Proqramı

ÜK- ümummədəni kompetensiyalar

RK - peşə kompetensiyaları

1.4.Subbaytarlıq ixtisasının xarakteristikası.

İTP-nin mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən ixtisas dərəcəsi :

İxtisasm şifri və adı	Verilən elmi ixtisas dərəcəsi	Əyani forma üzrə təhsil müddəti	Kreditlərin sayı
Baytarlıq 040603	Subbakalavr	2 il 10 ay	180

Ümumi orta təhsil bazasından və qiyabi forma üzrə təhsil müddəti 1 il artıqdır. (ixtisas üzrə qiyabi formada təhsil nəzərdə tutulduqda).

2.Məzunun ixtisasxarakteristikası və kompetensiyası

2.1.Subbakalavrixtisasxarakteristikası.

- İxtisas Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il23 aprel tarixli 76 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

- İxtisas üzrə təhsilin normativ müddəti : əyani təhsil forması üzrə 2 il 10 ay ; orta ixtisas dərəcəsi - subbakalavr

Subbakalavrın peşə fəaliyyəti sahəsinin və obyektlərinin qısa xarakteristikası :

- İxtisas fəaliyyəti obyektləri.

Subbakalavrın fəaliyyət göstərə biləcəyi obyektlər: heyvanların xəstəlikləri ilə mübarizə stansiyaları, baytarlıq laboratoriyaları, baytarlıq müalicəxanaları, baytarlıq məntəqələri, ət-süd və yeyinti məhsullarına nəzarət stansiyaları, damazlıq, yardımçı fermer, kollektiv,

kooperativ fərdi təsərrüfatlar. Dəmir yolu nəqliyyatı, gömrük məntəqələri, soyuducu kombinat və bazaları, dəri, yun və başqa heyvandarlıq məhsulları emal edərli fabrik, zavod və bazalar. Hərbi hissələrin baytarlıq sahələri, daxili işlər orqanları, sirkələr, zooparklar, biokombinatlar, baytarlıq aspektləri, su təmizləmə stansiyaları, su analizi laboratoriyaları və s.

Subbakalavr aşağıdakılara hazır olmalıdır :

"Baytarlıq" və ya mövcud qaydalara uyğun olaraq digər istiqamətlər üzrə təhsilini davam etdirməyə ;

-istiqamət hazırlıqma uyğun olan peşə fəaliyyətinə .

-subbakalavr aldığı ixtisas dərəcəsinə uyğun olaraq müəyyəri edilmiş qaydada tədris müəssisələrində, dövbət və qeyri-dövlət strukturlarında işləyə bilər.

2.2.Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzunun kompetensiyasına qoyulan tələblər.

-baytar həkimliyi

-nəzarətçi-ekspert

-təşkilatçılıq-idarəedicilik

-layihə-məsləhətçisi

-təlim-tərbiyə

-elmi-tədqiqat

Peşə fəaliyyətinin konkret növləri tədris müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir :

-həkimlik fəaliyyətində profilaktika, heyvanların müxtəlif etiologiyalı xəstəliklərinin diaqnostikası və müalicəsi, heyvan və bitki mənşəli məhsulların emalı prosesinə texnoloji və ekspert nəzarətinin təşkili;

-heyvanın xammal və məhsullara baytar-sanitar nəzarəti,

-əhalinin heyvanlar və insanlar üçün ümumi olan xəstəliklərdən mühafizəsi;

Azərbaycan Respublikasının ərazisinin başqa dövlətlərdən keçə bilən xəstəliklərdən mühafizə olunması,

-infeksion, invazion və başqa xəstəliklərin yayılmasının qarşısını almaq üçün monitorinqin keçirilməsi və təşkili,

-baytarlıq müəssisələrində baytarlıq sənədləşməsinin təşkili,

-heyvani və bitki mənşəli məhsulların istehsalına, emalına, saxlanmasına, nəqlinə və istifadəsinə nəzarətin təşkili,

-heyvandarlıq komplekslərinin tikintisi üçün layihələrinə və baytar-sanitar və gigiyeniki nəzarət;

-profilaktika sahəsində, heyvanların diaqnostikası və müalicəsində, kəsimlik məhsulların baytar-sanitar ekspertizası zamanı, məhkəmə baytarlıq-ekspertizasında, baytarlıq işinin təşkilində məsləhətləşmə fəaliyyəti ;

-elmi-tədqiqat işbrinin metodoloji təkmilləşdirilməsi, baytarlıqda və heyvandarlıqda innovasiya texnologiyalarının işlənməsi və tətbiqi;

3.Təhsilin məzmununa və səviyyəsinə qoyulan minimum tələblər

3.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası,

3.1.1. Peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri :

Subbakalavr :

-humanitar, sosial-iqtisadi sahələrin əsas təlimbrindən xəbəri olmalı, sosial əhəmiyyətli problemlərin elmi təhlilini apara bilməli, bu elmlərin metodlarını özünün peşə və sosial fəaliyyətinin müxtəlif sahələrində tətbiq etməyi bacarmalıdır ;

-insanm insanla, cəmiyyətlə, ətraf mühitə münasibətlərini təhlil etməyi, ebcə də ekoloji və sosial layihəbrin işlənməsində iştirak etməyi bacarmalıdır ;

-dövbət (Azərbaycan) dilində sərbəst danışmağı bacarmalı və yazı vərdisbrinə malik olmalıdır ;

-iki xarici dildə (Azərbaycan dilində təhsil alanlar üçün) ünsiyyətdə olmağı bacarmalıdır ;

-Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasını mənimsəməlidir ;

-insan hüquqlarına dair bilikbrin əsaslarını bilməlidir ;

-sağlam həyat tərzinin elmi əsaslarını anlamalı, fiziki mükəmməlliyin vərdis və bacarıqlarına malik olmalıdır ;

-sağlam mədəniyyətə malik olmalı, mədəniyyətin ümumi qanunlarını bilməli, yazılı və şifahi surətdə məntiqə uyğun olan nəticəbrini ifadə etməyi bacarmalıdır ;

-öz əməyini elmi əsaslar üzrə təşkil etməyi, peşə fəaliyyət dairəsinə aid olan məlumatların toplanılması, emalı və saxlanmasıda kompüter metodlarından istifadə etməyi bacarmalıdır ;

-texniki, maliyyə və insan faktorunun nəzərə alınması, idarəetmə prinsiplərinin və istehsal münasibətlərinin əsaslarına aid biliklərə malik olmalıdır ;

-öz ixtisasının mahiyyətini, sosial əhəmiyyətini və konkret fəaliyyət sahəsinə aid fənbrin əsas problemlərini dərk etməli, onların konkret tətbiq sahələrini bilməli, tam bilikbr sistemində fənbrarası əlaqələri görməlidir ;

-ixtisas fəaliyyətinin növü və xarakterinin dəyişməsinə metodiki və psixoloji cəhətdən hazır olmalı və fənbrarası layihəbr üzərində işləməyi bacarmalıdır.

3.1.2.Peşə fəaliyyəti üzrə hazırlıq səviyyəsinə qoyulan tələblər.

-Şifahi nitq vərdis bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayıla bilən A)fonetik vərdislər, B)leksik və söz yaradıcılığ vərdisləri, C)qrammatik vərdislər. ÜK-2

- Şifahi nitq vərdis bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayıla bilən A) fonetik vərdislər, B)leksik və söz yaradıcılığ vərdisləri, C)qrammatik vərdisbr . -Baytarlıq ixtisası üzrə hazırlanan mütəxəssis müasir kimyanın (qeyri-üzvi,üzvi) bitkilərdə, heyvanlarda əməb gələn xəstəlikbrin qarşısının alınmasında tətbiq edibn dərman maddələrindən istifadə etməyi, PK-1 ;

- Baytarlıq ixtisası üzrə hazırlanan mütəxəssis bütöv orqanizmlərdə gedən prosesləri, canlıların həyat fəaliyyətinin və bütün təzahürlərinin idarə edilməsini PK-2;
- əsas anatonomik anlayışları, PK-3;
- əsas sitoloji, histoloji, embrioloji anlayışları, PK-4;
- Latm əlifbasını, latm dilinin orfoqrafiyasını və orfoepiyasını, latm sözlərini düzgün oxumağı və yazmağı, PK-5;
- Heyvan orqanizminin hüceyrə, toxuma, orqan və sistemlərinin funksiyasını, PK-6;
- Genetikənin bütün biologiya elmlərini birləşdirən, onları istiqamətləndirən, materiyanın canlı abının mütəşəkkilliyinin mövcud olan səviyyəbrində (molekulyar, submolekulyar, hüceyrə, toxuma, orqanlar, üzvlər sistemi, PK-7;
- Mikroorqanizmlərin bioloji-yasını(morfologiyası, fiziolo-giyası, genetikası); mikroorqanizmlərin ekologiyasını, infeksiya və immunitet haqqında, PK-8;
- K.t. heyvanların və quşların saxlanılmasına, yemləndirilməsinə, PK-9;
- Heyvanlarda olan xəstəliyin mahiyyətini; onu törədən səbəbləri, PK-10;
- K.t. heyvanların və quşların saxlanılmasına, yemləndirilməsinə, suvarılmasına, çoxalmasına qoyulan sanitariya gigiyenik tələblər, PK-11;
- Heyvanlarda olan xəstəliyin mahiyyətini; onu törədən səbəbləri, PK-12;
- İstehsalat və tədqiqat məsələlərini yerinə yetirmək üçün lazım olan bütün ümumi, instrumental, laborator və funksional tədqiqat metodlarını, PK-13;
- Baytarlıq şəbəkəsi və baytarlıq xidmətinin hüquq və vəzifələrini, PK-14;
- Heyvanların topoqrafik anato-miyasını; iri, xırda və vəhşi heyvanlarla işləyərkən təhlükəsizlik qaydalarını, PK-15;
- Heyvan məhsulları istehsalını; emal prosesinə, saxlanmasına, daşınmasına qoyulan baytar-sanitariya tələbləri, PK-16;
- Mamalıq yardımını göstərməkdən əvvəl yardım edən şəxsə münasib məlumatları PK-17;
- Parazitologiya haqqında anlayış.Parazitologiya - parazitlərin morfoloji və biologiyası, PK-18;
- K/t heyvanlarına yanaşmaq qaydaları və onların təsbit edilməsini, PK-19;
- Epizootologiyanın qanun və kateqoriyalarını, Epizootik prosesin qanunauyğunluqlarını, PK-20;
- əsas fiziki qanunları və onlardan alınan əsas nəticələri, maddənin quruluşunu və baytarlıqda işlənilən bir sıra materialların fiziki xassələrini fiziki cihaz və avadanlıqların iş prinsipini, PK-21;
- heyvanların qruplaşmalarının əsas prinsiplərini; təsnifatına görə heyvanların morfo-fizioloji quruluş və həyat tərzini, PK-22;
- Heyvanların növ tərkibi, Heyvanların yaşayış mühiti, Heyvanların yayılması, Heyvanların mühafizəsi, Bitkilərin mühafizəsi, Suyun mühafizəsi, Torpağın mühafizəsi, PK-23;
- informasiya, onun ölçülməsi, saxlanması və emalı qaydalarını, PK-24;

- Radioaktiv izotopların və şüaların təsirindən k/t heyvanlarda şüa xəstəliyinin əmələ gəlməsini və müalicəsini, PK-25;
- Əmək mühafizəsi sahəsində qanunverici aktları, PK-26;
- Bitki aləminin müxtəlifliyi, onların quruluş xüsusiyyətləri, həyat formaları, mühafizəsi və səmərəli istifadəsi, PK-27;
- Tələbə kənd təsərrüfatı heyvanların ersteryer statları, eksteryer, konstitusiya və interyer xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, PK-28;
- Yemlərin, yem əlavələri və premikslərin kimyəvi tərkibi,qidalılığı və keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi üsullarını, PK-29;

3.2.1. Ümumtəhsil fənlər bölümü

Fənnin adı	Fənn bölümləri	Ümumi saatlar	O cümlədən		Fənnin tədrisi nəzərdə tutulan semestr
			I semestr	II semestr	
ÜF-B00	Ümumtəhsil fənlər bölümü *				
ÜF-B01	Azərbaycan dili (xarici dildə təhsil alanlar üçün) **	60	30	30	1,2
ÜF-B02	Azərbaycan (rus) dili	60	30	30	1,2
ÜF-B03	Ədəbiyyat	60	30	30	1,2
ÜF-B04	Xarici dil	60	30	30	1,2
ÜF-B05	Azərbaycan tarixi	30		30	2
ÜF-B06	Tarix	30	30		1
ÜF-B07	İnsan və Cəmiyyət	30	30		1
ÜF-B08	İqtisadiyyatın əsasları	30		30	2
ÜF-B09	Cəbr və analizin başlanğıcı	90	60	30	1,2
ÜF-B10	Həndəsə	45		45	2
ÜF-B11	İnformatika	45		45	2
ÜF-B12	Fizika	60	30	30	1,2
ÜF-B13	Astronomiya	30		30	2
ÜF-B14	Kimya	60	30	30	1,2
ÜF-B15	Biologiya	45	45		1
ÜF-B16	Fiziki coğrafiya	45	45		1
ÜF-B17	Fiziki tərbiyə	60	30	30	1,2
ÜF-B18	Gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı	60	30	30	1,2
	Cəmi	900	450	450	

*Ümumtəhsil fənləri bölümünə daxil olan fənlər Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30.10.2006-cı il tarixli, 233 № li qərarı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsilin konsepsiyası (Milli Kurikulumu)”na uyğun müəyyənləşdirilir. **Birinci kurslarda ümumtəhsil fənləri tədris olunduğu üçün kredit sisteminə daxil edilmir.**

**Azərbaycan bölməsində təhsil müəssisəsinin bu saat hesabına ixtisasın profilinə uyğun müəyyənləşdirdiyi fənlər tədris oluna bilər.

3.2. İxtisas üzrə fənn bölmələri, fənlərin kreditlər, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından) və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları.

Fənn bölümünün kodu	Fənn bölümləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından)	Fənn bölmələri üzrə kreditlərin sayı	Fənlər	Fənlər üzrə kreditbrin sayı	Qazanılması nəzərdə tutulan Kompetensiya-ların kodları
1	2	3	4	5	6
Təhsil hissəsi					
MHF-BOO	<p>HUMAN IT AR FƏNLƏR BÖLÜMÜ</p> <p>Bilməlidir: Şifahi nitq vərdiş bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayıla bilən A) fonetik vərdişlər, B) leksik və söz yaradıcılığı vərdişləri, C) qrammatik vərdişlər. Bacarmalıdır: Xarici dil təlimində nitq fəaliyyətinin aşağıdakı növlərini kompleks şəkildə bacarmalıdırlar: Şifahi nitq, dinləyib anlama, oxu, yazı, tərcümə. Tələbələr proqrama müvafiq olaraq oxuduqları, gördükləri və eşitdikləri mövzular haqqında söhbət aparmağı bacarmalıdırlar. Tələbələr ünsiyyətdə olduğu hər bir şəxsin ingilis dilində nitqini ilk söhbətdən başa düşməlidirlər Yiyənlənməlidir: A) düzgün oxu vərdişlərinə, B) orta çətinlikdə olan ixtisas üzrə orjinal ədəbiyyatı oxumaq və lüğətin köməyi olmadan məzmununu başa düşmək, C) nisbətən çətin ixtisas mətnlərini lüğətin köməyi ilə anadilinə tərcümə etmək, D) orta çətinlikdə olan ixtisas mətnlərini oxuyub başa düşmək və oxunulan mətnin məzmununu şifahi izah etməyi bacarmaq, E) İctimai-siyasi məzmunlu mətnləri başa düşmək və onlar haqqında məlumat vermək.</p> <p>Bilməlidir: Şifahi nitq vərdiş bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün vacib sayıla bilən A) fonetik vərdişlər, B) leksik və söz yaradıcılığı vərdişləri, C) qrammatik vərdişlər.</p> <p>Bacarmalıdır: Nitq fəaliyyətinin aşağıdakı növlərini kompleks şəkildə bacarmalıdırlar: Şifahi nitq, dinləyib anlama, oxu, yazı, tərcümə. Tələbələr proqrama müvafiq olaraq oxuduqları, gördükləri və eşitdikləri mövzular haqqında söhbət aparmağı bacarmalıdırlar. Tələbələr ünsiyyətdə olduğu hər bir şəxsin, nitqini ilk söhbətdən başa düşməlidirlər Yiyənlənməlidir: A) düzgün oxu vərdişlərinə, B) orta çətinlikdə olan ixtisas üzrə orjinal ədəbiyyatı oxumaq və lüğətin</p>	30	<p>HF-B01 Azərbaycan tarixi</p> <p>HF-B02 Xarici dil</p> <p>HF-B03 Azərbaycan dili <i>(təlimi rus dilində olanlar üçün)</i></p>	<p>4</p> <p>10</p> <p>10</p>	<p><i>Ü K 1</i></p> <p><i>U K 2</i></p> <p>UK3</p>
	<p>haqqında söhbət aparmağı bacarmalıdırlar. Tələbələr ünsiyyətdə olduğu hər bir şəxsin, nitqini ilk söhbətdən başa düşməlidirlər Yiyənlənməlidir: A) düzgün oxu vərdişlərinə, B) orta çətinlikdə olan ixtisas üzrə orjinal ədəbiyyatı oxumaq və lüğətin</p>				

	kömayı olmadan məzmununu başa düşmək, C) nisbətən çətin ixtisas mətnlərini lüğətin köməyi ilə ana dilinə tərcümə etmək, D) orta çətinlikdə olan ixtisas mətnlərini oxuyub başa düşmək və oxunulan mətnin məzmununu şifahi izah etməyi bacarmaq, E) İctimai-siyasi məzmunlu mətnləri başa düşmək və onlar haqqında məlumat, vermək. Seçmə fənlər		HFS-B00	6	ÜK-4
İPF-BOO	II. İXTİSAS PEŞƏ HAZIRLIĞI FƏNLƏRİ Bilməlidirlər.	116			
	Baytarlıq ixtisası üzrə hazırlanan mütəxəssis müasir kimyanın (qeyri-üzvi, üzvi) bitkilərdə, heyvanlarda əmələ gələn xəstəliklərin qarşısının alınmasında tətbiq edilən dərman maddələrindən istifadə etməyi, bütöv orqanizmlərdə gedən prosesləri, canhların həyat fəaliyyətinin və bütün təzahürlərinin idarə edilməsini Bacarmalıdır. Bakalavr səviyyəsində hazırlanan baytar-mütəxəssis kimya elmini və xüsusilə də biokimyanın əsaslarını öyrənməklə heyvan orqanizmində gedən proseslərin mahiyyətini dərk etmək və ona daha səmərəli yardım göstərmək biliyinə Yiyələnməlidir. Bütün yuxarıda qeyd edilənlər kənd təsərrüfatı alı təhsil müəssisələrinin baytarlıq təbabəti və zoomühəndislik ixtisaslarında adı çəkilən fənlərin tədrisinin labüdlüyünü göstərir.		İPF-B01 Kimya	2	PK 1
	Bilməlidirlər. Baytarlıq ixtisası üzrə hazırlanan mütəxəssis bütöv orqanizmlərdə gedən prosesləri, canhların həyat fəaliyyətinin və bütün təzahürlərinin idarə edilməsini Bacarmalıdır. Bioloji kimya maddələr mübadiləsinin dərk etməyə və həyat fəaliyyətinin bütün təzahürlərinin əsasını idarə etmək yollarını göstərməyə çalışır. İnkişaf, çoxalma, bala vermə, məhsuldarlıq və yeyinti məhsullarının keyfiyyəti kipi həyatı prosesləri maddələr mübadiləsinin intensivliyindən asılıdır. Biokimyəvi asılılıqları dərk etməyə, maddələr mübadiləsinin səmərəli dəyişmə yollarını tapmağa kömək göstərir. Yiyələnməlidir. Bütün yuxarıda qeyd edilənlər kənd təsərrüfatı alı təhsil müəssisələrinin baytarlıq təbabəti və zoomühəndislik ixtisaslarında adı çəkilən fənlərin tədrisinin labüdlüyünü göstərir.		İPF-B02 Bioloji kimya	2	PK 2
	Bilməlidir: - əsas anatomik anlayışlar ; - heyvanların anatomik quruluşunu; - növ, yaş, rentgen eksperimental və s. hissələri; - bioloji elmlərdə rolu; Bacarmalıdır: Ayrı-ayrı orqanların topografiyasını; Lazım olduqda orqanların morfoloqiyasını; Dərman preparatlarının hansı nahiyəyə yeridilməsini. Yiyələnməlidir: Müxtəlif növ heyvanların təsbit		İPF-B03 Heyvanların anatomiyası	6	PK 3

<p>edilməsinə; Qan alma, qan buraxma və onların dəqiqliyinə; Vlonipulyasiyalar vaxtı öz şəxsi gigiyenasma və təhlükəsizliyinə.</p> <p>Bilməlidir: əsas sitoloji, histoloji, embrioloji anlayışları ; heyvanların sitoloji, histoloji, embrioloji quruluşunu; heyvanların sitoloji, histoloji, embrioloji müayinəsini; bioloji elmlərdə rolu.</p> <p>Bacarmalıdır:Mikroskopik sitoloji, histoloji, embrioloji müayinələri; Sitoloji, histoloji, embrioloji müayinədə anomaliyanı.</p> <p>Yiyələnməlidir:İşıq, elektron mikroskopu vasitəsilə histokimyəvi təhlillərə; Sitoloji, histoloji, embrioloji preparatların hazırlanmasına.</p> <p>Bilməli: Latin əlifbasını, latın dilinin orfoqrafiyasını və orfoepiyasını, latın sözlərini düzgün oxumağı və yazmağı, tələb olunan qrammatika materialını, çox-komponentli anatomik, histoloji, əczaçılıq və farmakoloji terminin strukturunu və mahiyyətini, sözyaratma qaydalarını, anatomik, klinik, farmakoloji, botaniki, kimyəvi, əczaçılıq terminologiyasının əsas məsələlərini.</p> <p>Bacarmalı: Tibbi- baytarlıq terminlərini latın dilində düzgün oxumağı və tələffüz etməyi, bunları orfoqrafik cəhətdən düzgün yazmağı və mahiyyətini izah etməyi, tanış olmayan çoxkomponentli anatomik, histoloji, farmakoloji, əczaçılıq, klinik və s. terminlərin mahiyyətini təyin etməyi, sözyaradıcı elementlərdən istifadə etməyi, öz ixtisas sahəsində latın-yunan terminologiyasından düzgün istifadə etməyi.</p> <p>Yiyələnməli:Latin terminlərini düzgün oxumaq, yazmaq və ixtisas çərçivəsində bunlardan məqsədyönlü istifadə etmək vərdişlərinə</p> <p>Bilməli: Heyvan orqanizminin hüceyrə, toxuma, orqan və sistemlərinin funksiyasını, fizioloji proseslərin sinir-humoral tənzimi mexanizmini, fizioloji göstəriciləri.</p> <p>Bacarmalı: Orqanizmin quruluş və funksiyalarının əsas qanuna uyğunluqlarının vəziyyətini molekula, subhüceyrə, üzv, üzv sistemləri və eyni zamanda tam orqanizm səviyyəsində analitik sintetik üsullar ilə təyin etməyi</p>		<p>İPF-B 04 Sitologiya, histologiya və embriologiya</p> <p>İPF-B 05 Latin dili və baytarlıq terminologiyası</p> <p>İPF-B 06 Heyvanların fiziologiyası</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>6</p>	<p>PK 4</p> <p>PK 5</p> <p>PK 6</p>
---	--	---	----------------------------	--

	<p>Yiyələnməli: Heyvanlarda fiziolojji göstəricilərinin təyini üsulları, həmin üsullardan istifadə qaydaları, müxtəlif faktorların təsirindən, fiziolojji proseslərin hansı istiqarətdə, nə dərəcədə dəyişməsinə müəyyən etməyi və alınan nəticələrin xəstəliklərin diaqnostikasında istifadə olunmasını.</p> <p>Bilməlidir: Genetikanın bütün biologiya elmlərini birləşdirən; onları istiqamətləndirən, materiyanın canlı abminin mütəşəkkilliyinin mövcud olan səviyyələrində (molekulyar, submolekulyar, hüceyrə, toxuma, orqanlar, üzvlər sistemi orqanizim və populyasiya), irsiyyət və dəyişkənliyin, eləcə də ontogenezin, cinsiyyətin, çoxalmaın öyrənilməsi ilə məşğul olan bəşəri planetin əhəmiyyətli, sürətlə inkişaf edən fundamental-tətbiqi və nəzəri xarakterli elm sahəsi olmasını bilməlidir.</p> <p>Bacarmalıdır: Bakalavr müasir genetik elminin aşağıdakı istiqamətləri əsasında genetik analizlər aparmağı bacarmalıdır: -Molekulyar genetik; İmmunogenetika; Ekoloji genetik; Fizioloji genetik; Biokimyəvi genetik; Populyasiya genetikası; Genetika mühəndisliyi və biotexnologiya.</p> <p>Yiyələnməlidir: Hazırda mikroorqanizmlərin sintez etdiyi məhsulların: zülallar, amin turşuları, yağlar, antibiotiklər, vitaminlər, toksinlər, polisaxaridlər və digər fizioloji aktiv maddələrin müxtəlif biotexnoloji proseslər vasitəsilə sənayedə istehsalı üsullarına yiyələnməlidir.</p> <p>Bilikli və səriştəli baytar həkimi olmaq üçün genetik analizləri, dəyişiklikləri müfəssəl və ətraflı öyrənməlidir. Müasir cəmiyyətdə biologiya elminin, təbabətin və baytarlıq təbabətinin bütün problemləri və tədqiqatları, yalnız genetik və gen mühəndisliyi səviyyəsində öyrənilməsinə yiyələnməlidir.</p>		İPF-B 07 Baytarlıq genetikası	4	PK 7
	<p>Bilməlidir: Mikroorqanizmlərin biologi-</p>		İPF-B 08 Baytarlıq	6	PK 8

	<p>genetikası); mikroorqanizmlərin ekoloziyasını, infeksiya və immunitet haqqında təlimin əsas prinsiplərini; yemləndirilməsinə, suvarılmasına, mikrobioloji, virusoloji, immunoloji müayinə üsullarına. Bakteriyalar, rikketsiyalar, mikoplazmalar, patogen gö-bələklər, viruslar və prion-ların əmələ gətirdikləri infeksiyon xəstəliklərin müasir diaqnoz üsullarını, infeksiyon xəstəliklərə qarşı kompleks mübarizə tədbirlərini.</p> <p>Bacarmalıdır:Laboratoriy avadanlıqları ilə sərbəst işləməyi; laboratoriy şəraitində patoloji nümunə ilə işləyərkən təhlükəsizlik texnikası qaydalarına riayət etməyi, bakterioloji, virusoloji, seroloji, toksikoloji, immuniferment analizləri sərbəst aparmağı; infeksiyon xəstəliklərə düzgün diaqnoz qoymağı; xəstəliklərə qarşı qabaqlayıcı tədbirlərin həyata keçirilməsini</p> <p>Yiyələnməlidir:Mikrobiologiya, virusologiya və immunologiya elmləri üzrə dərin biliyə</p> <p>Bilməlidir : K.t. heyvanların və quşların saxlanılmasına, yemləndirilmə-sinə, suvarılmasına, çoxalmasına qoyulan sanitar gigiyenik tələblər.</p> <p>Bacarmalıdır:Suyun, yemlərin, mikroiklim göstəricilərin orqanoleptik olaraq fiziki və kimyəvi xassələrini təyin etmək və qiymətləndirmək.</p> <p>Yiyələnməli :K.t. heyvanların və quşların arasında baş verən yoluxan və yoluxmayan xəstəliklərə qarşı aparılan profilaktiki və dezinfeksiya tədbirlərinin aparılması.</p> <p>Bilməli: Heyvanlarda olan xəstəliyin mahiyyətini; onu törədən səbəbləri; xəstəliyin gedişi və aqibəti haqqında məlumatları.</p> <p>Bacarmalıdır: Müxtəlif mənşəli xəstəliklərin eksperiment yolu ilə modelini yaratmaq, onun səbəb və aqibəti haqqında nəticə çıxarmağı;</p> <p>Yiyələnməli:Xəstəliyin müalicə və profilaktikasını bacarıqla icra etmə üsulları</p>	<p>mikrobiologiyası immunologiya və virusologiya farmakologiyası.</p> <p>İPF-B11 Baytarlıq</p> <p>İPF-B 09 Zoogigiyena</p> <p>İPF - B 10 Patoloji fiziologiya</p>	<p>4</p> <p>2</p> <p>4</p>	<p>PK 11</p> <p>PK 9</p> <p>PK 10</p>
--	---	---	----------------------------	--

	çoxalmasına qoyulan sanitargiyenik tələbbr.		Toksikologiya		
	<p>Bacarmalıdır: Suyun, vəmlərin, əsaslanaraq orqan və toxumalarda mikroqium göstəricibrin orqanoleptik; gedən patoloji proseslərin xarakterini olaraq fiziki və kimyavi xassələrini təyin etməyi, cəsədləri metodik cənətdən düzgün yarmağı, patoloji-anatomik dəyişiklikləri və onları bir-birib düzgün əlaqələndirməyi, K.t. heyvanların və quşların arasında baş verən yoluxan və yoluxmayan xəstəlikbrə qarşı aparılan profilaktiki və dezinfeksiya tədbirlərinin apanılması.</p> <p>Bilməli: Heyvanlarda olan xəstəliyin mahiyyətini; onu törədən səbəbbri; xəstəliyin gedişi və aqibəti haqqmda məlumatlan.</p> <p>Ümumi patoloji proseslərin patanatomiyasını (ölümdən sonrakı cəsəd dəyişgənlikbrini), infeksiyon, invazion və yoluxmayan daxili xəstəliklərin patomorfolojiyasını; heyvan və quş cəsədlərinin yarıma və laboratoriya tədqiqatlarında nəticələrinin analiz olunması qaydalarını, histoloji, bakterioloji və başqa laboratoriya tədqiqatları üçün patmaterialın götürülməsi, təsbit olunması, konservləşdirilməsi, qablaşdırılması qaydalarını, patoloji-anatomik yarma pro-tokolunun tərtib olunma qaydasını, muzey preparatlarının hazırlanma texnikasını; məhkəmə - baytalıq ekspertizasının apanma və heyvanların sığorta olunması qaydalarını; .</p> <p>Bacarmalıdır: Zəhərlənmələrin diaqnostikasını və təfriqi diaqnoz qoymağı, zəhərlənmə zamanı ilkyardıma göstərməyi, spesifik və simpto-matik müalicəni aparmağı, zəhərlənmələrdəyəmlərin, patoloji-materialın kimyevi-toksikoloji müayinəsini aparmağı Müayinə üçün patmaterialı götürməyi, makroskopik və mikroskopik dəyişikliklərə</p>		<p>İPF-B12</p> <p>Patanatomiya, yarma və baytalıq məhkəmə , ekspertizası</p>	4	PK 12

	heyvanın ölümü haqda nəticə verməyi				
	<p>patoloji diaqnostika, ultrasəs və röntgen diaqnostika, laborator diaqnostika, sənədləşdirmə, baytarlıq ekspertizasını aparmaq üçün; sənədləşdirmə üçün heyvan qazaxımlarının ekspertizasını aparmaq onların saxtalaşdırılması hallarını müəyyən etməyi</p> <p>Yiyələnməli: Zəhərlənmələrdə diaqnostika, o cümlədən təfriqi diaqnostika, ilkyardım və müalicə, kimyəvi-toksikoloji analiz üsullarına, Sərbəst olaraq heyvan cəsədlərini yarmaq və orqanlarda getmiş morfoloji dəyişiklikləri təsvir etmək yarmanı təşkil etmək, yarmadan cəsədi, onun qaqqlarını və yarma yerini zərərsizləşdirmək, yarma protokolunu və aktını tərib etmək, heyvarun ölümü haqda nəticə vermək və patoloji-anatomik diaqnoz yazmaq, laboratoriya tədqiqatları üçün patmaterial götürmək və göndərmək, тәпкәтә-baytarlıq ekspertizasını aparmaq və onu sənədləşdirmək vərdişlərinə</p> <p>Bilməli: İstehsalat və tədqiqat məsələlərini yerinə yetirmək üçün lazım olan bütün ümumi, instrumental, laborator və funksional tədqiqat metodlarını; xəstə heyvanın klinik müayinə planını və orqanizmin ayrı-ayrı orqan və sistemlərinin müayinə qaydasını; xəstəlik prosesinin təyin olunma meto-dologiyasını; laboratoriya analizi üçün qan, sidik, başqa bioloji materialların götürülməsi, konservləşdirilməsi və göndərilməsi qaydalarını.</p> <p>Bacarmalı: Heyvanla təmas girdikdə professional etika və deontologiya qaydalarını; müasir</p>		İPF-B 13 Klinik diaqnostika	4	PK 13

	<p>Yiyəlməli: Xəstəliyin mahiyyəti və heyvanın vəziyyəti haqda qısa təsvir.</p> <p>Bacarmalı: Xəstəliyin mahiyyəti və heyvanın vəziyyəti haqda qısa təsvir.</p> <p>Bilməli: Xəstəliyin mahiyyəti və heyvanın vəziyyəti haqda qısa təsvir.</p>				
	<p>Yiyəlməli: Xəstəliyin mahiyyəti və heyvanın vəziyyəti haqda qısa təsvir.</p> <p>Bacarmalı: Xəstəliyin mahiyyəti və heyvanın vəziyyəti haqda qısa təsvir.</p> <p>Bilməli: Xəstəliyin mahiyyəti və heyvanın vəziyyəti haqda qısa təsvir.</p>		İPF-B 14 Baytarlıq işinin təşkili və iqtisadiyyatı	4	PK 14
	<p>Yiyəlməli: Müxtəlif xəstəliklərin vurduğu zərərin azalması və təmamilə aradan qaldırılması üçün ən sərfəli üsulların seçilməsinə.</p> <p>Bilməli: Heyvanların topoqrafik anatomiyası; iri, xırda və vəhşi heyvanlarla işləyərkən təhlükəsizlik qaydaları; aseptika və antiseptika qanunları; baytarlıq cərrahiyyəsində tətbiq edilən və yeni dərman preparatlarını; yerli keyidici və narkotik vasitələrin təsir mexanizmini; novakain blokadalannın və digər patogenetik terapiya üsullarının təsirini; Yaraların təsnifatını, yara prosesinin biologiyasını, yaraların sağalma növlərini, travmanın orqanizmə ümumi və yerli təsirini, bütün növ cərrahi patologiyaların təsnifatını, inkişaf dinamika-sını, simptomatikasını və diaqnostikasını; cərrahi dispanserizasiyasının təşkilini; baytar cərrahinin etika və</p>		İPF-B 15 Baytarlıq cərrahiyyəsi	6	PK 15

	<p>narkozunu və yerli keyidilmə üsullarını; novakain blokadalarını və fizioterapiya üsullarını; inyeksiyalar^ infuziyaları və punksiyaları; cərrahi xəstə heyvanın kliniki müayinəsini və düzgün diaqnoz qoymağı; aseptiki və irinli yaraların müalicəsini; osteosintez üsullarını, rentgenoqrafiyanı və ultrasonoqrafiyanı; yaralı heyvanlara ilkyardım göstər-məyi; qanaxmanın dayandırıl-ma üsul-larını; heyvanların dırnaqlarına qulluq etməyi; heyvanlarda göz xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicə və profilaktikasını.</p> <p>Yiyələnməli:Cərrahi düşüncə tərzinə; heyvanlarla işbyerkən sərbəst-liyə; bütün növ heyvanlarda cərrahi əməliyyatları icra etməyə; cərrahi xəstə heyvanın müayinəsini aparmağa və düzgün diaqnoz qoymağa; heyvanın əməliyyata hazırlan-ması və əməliyyatdan sonrakı müalicə; iri və xırda heyvanlarda inyeksiyaların, infu-ziyaların və punksiyaların aparılmasına; cərrahi patologi-yanın inkişaf mexanizminin öyrənilməsinə; heyvan orqa-nizminin ayrı-ayrı nahiyələri - üzrə cərrahi xəstəliklərinin etiologiyasının, patogenezinin, diaqnostikasının və müalicə-sinin əsas müddələrinin icra mexanizminə baytarlıq andrologiyası, oftalmologiyası və ortopediyası haqda dərin biliklərə;</p> <p>Bilməli: Heyvanməhsulları istehsalını; emal prosesinə, saxlanması, daşmasına qoyulanbaytar-</p>		İPF-B 16 Baytarlıq sanitariya ekspertizası	4	PK 16
--	---	--	--	---	--------------

	<p>sanitartələbləri.</p> <p>Bacarmalı: Heyvan və bitki mənşəli məhsulların orqanoleptik fiziki- kimyəvi və təhlükəsizlik göstəricilərinin təyini;</p> <p>heyvanların kəsim qabağı, cəmdək və orqanların baytar sanitariya müayinəsini;</p> <p>Yiyələnməli: Yoluxan və yoluxmayan xəstəliklərdə səmərali</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>profilaktikanın apanmasına.</p> <p>Bilməli: Mamalıq yardımı göstərməzdən əvvəl yardım edən şəxs münasib məlumatlan; xəstə heyvanın əvvəllər necə doğması, onun xəstəliklərə tutulub tutulmamasını; doğum aktının başladığı vaxtı. Heyvanların süni mayalanmaya yararlı olub-olmamasını; qısır heyvanın qeydə alınmamasını; bütün növ heyvanları fərdi müayinədən keçirməyi və s. Donor heyvanların və resipidentlərin seçilməsini; donor heyvanlardan rüşeymin alınmasını.</p> <p>Bacarmalı: Heyvanların düzgün təsbit edilməsini; heyvanı yıxmaq üçün yumşaq, döşənəkli yerin olması; isti dezinfeksiya edici məhlulların hazırlanma üsullarını. Heyvanlarda rektal müayinə aparılma qaydalarını və bütün növ heyvanlarda balalığın normal vəziyyətinin təyin edilməsini. Donorun mayalandırılmasını; rüşeymin çıxarılmasını; rüşeymin qiymətləndirilməsini, yeridilməsi və saxlanması.</p> <p>Yiyələnməli: Mamalıq düşüncə tərzinə; heyvanlarla işləyərkən sərbəstliyə; bütün növ heyvanlarda mamalıq əməliyyatlarını icra etməyə. Cinsiyyət üzvlərinin anatomik quruluşu və ginekoloji xəstəliklərin müalicəsinə; qısrılığın baş vermə səbəblərinə, ayn-ayrı ginekoloji xəstəliklərin etiologiyasını, diaqnostikasını,</p>	<p>İPF-B 17 Mamalıq ginekologiyası və heyvanların çoxalma biotexnikası</p>	<p>6</p>	<p>PK 17</p>
	<p>müalicə və profilaktikasının icra mexanizminə. Rüşeymlərin resipidentlərə köçürülməsinə; rüşeymin qeyri-cərrahi üsulla çıxarılmasına.</p> <p>Bilməlidir: Parazitologiya haqqında anlayış. Parazitologiya - parazitlərin morfolojiya və biologiyası, eləcə də parazitlərin törətdiyi xəstəliklərin epizootologiyasını, patogenezi, kliniki nişanələrini diaqnoz üsullarını, müalicə və</p>	<p>İPF-B 18 Parazitologiya və invazion xəstəliklər</p>	<p>4</p>	<p>PK 18</p>

	<p>profilaktikası öyrənməlidir.</p> <p>Bacarmalıdır: Müxtəlif diaqnoz üsullarını düzgün aparmağı bacarmalıdır.</p> <p>Yiyənməlidir:Parazitologiyanın başlıca istiqamətləri, xüsusən sahib və parazit arasında yaranmış qarşılıqlı əlaqənin mahiyyətini dərk etməlidir</p> <p>Bilməli: K/t heyvanlarına yanaşmaq qaydalan və onların təsbit edilməsini; orqanların topoqrafiyasını; xəstəliyin başvermə səbəblərini; düzgün diaqnoz qoyulma üsullarını; fizioterapevtik aparatların tətbiqini.</p> <p>Bacarmalı: Heyvanlardan qan alma və qan buraxma texnikasını; patoloji materialın laboratoriyaya göndərilməsini; xəstəliklərin təfriq edilməsini.</p> <p>Yiyələnməli: Qan, sidik və laborator müayinələrin nəticələrinin düzgün təhlil edilməsini; müalicə və profilaktika işlərinin lazımı qaydada yerinə yetirilməsini, alınmış nəticələrin təhlilinə.</p> <p>Bilməlidir: Epizootologiyanın qanun və kateqoriyalarnı, Epizootik pro-</p>		<p>İPF-B 19 Yoluxmayan daxili xəstəliklər</p> <p>İPF-B 20 Epizootologiya və yoluxan xəstəliklər</p>	<p>4</p> <p>4</p>	<p>PK 19</p> <p>PK 20</p>
--	--	--	---	-------------------	---

	<p>sesin qanunauyğunluqlarını, Epizootik xəritənin tərtibi metodikasını, Epizootoloji eksperimentin növləri, infeksiya xəstəliklərin etiologiyası, epizootologiyası, patogenezi, klinikası, patoloji-anatomiyası, diaqnozu, müalicə və profilaktikası; xəstəliklərin təfriqi diaqnozunu; infeksiya xəstəliklərin baş vermə səbəblərini; infeksiya xəstəliklərin təsnifat</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>prinsiplərini; bakterioloji, vi-rusoloji, seroloji, toksikoloji, mikoloji müayinə analizi, im-muniferment analizi; heyvandarlıq komplekslərində baytarlıq xidmətinin xüsusiyyətləri</p> <p>Bacarmalıdır: Heyvanlanndüzgün təsbit edilməsini; xəstə heyvanları müayinə etməyi; patoloji nümunə ilə işləyən zaman təhlükəsizlik texnikası qaydalarına riayət etməyi, laboratoriya avadanlıqları ilə sərbəst işləməyi; müvafiq müayinələrini (bakterioloji, virusoloji, seroloji, toksikoloji, mikoloji, ELİSA) aparmağı; infeksiyxəstəliklərə düzgün diaqnozqoymağı; müalicə vasitələrinin müxtəlif üsullarla tətbiqini; profilaktika tədbirlərini həyata keçirməyi; dezinfeksiya, dezinfeksiya və deratizasiya işlərini</p> <p>Yiyələnməlidir: Epizootoloq düşüncə tərzinə, heyvanlarla işləyərkən sərbəstliyə, düzgün diaqnoz qoymağa; müvafiq laboratoriya müayinələrini sərbəst apararkən sərbəstliyə; epizootoyalara qarşı mübarizə tədbirlərini həyata keçirmək bacarığına; infeksiya xəstəliklərlə işləyən zaman təhlükəsizlik texnikası qaydalarına ciddi əməl etmək vərdişinə;</p> <p>Bilməlidir: əsas fiziki qanunları və onlardan ahnan əsas nəticələri, maddənin quruluşunu və baytarlıqda işlənən bir sıra materialların fiziki</p>		<p>İPF-B21 Biofizika</p>	<p>2</p>	<p>PK. 21</p>
	<p>xassələrini fiziki cihaz və avadanlıqların iş prinsipini;</p> <p>Bacarmalıdır: canlı orqanizmin daima ətraf mühitlə qarşılıqlı təsirdə olması ilə əlaqədar ətraf mühitin parametrlərini qiymətləndirməyi,</p> <p>Yiyələnməlidir: bioloji obyektlərin tədqiqat üsullarına, dəqiq diaqnoz və müalicə üsullarına.</p> <p>Bilməlidir: heyvanların qruplaşmalarının əsas prinsiplərini;</p>		<p>İPF-B22 Zoologiya</p>	<p>2</p>	<p>PK 22</p>

	<p>təsnifata görə heyvanların morfo-fizioloji quruluş və həyat tərzini; əsas nümayəndələrinin inkişaf mərhələlərini, həyat dövrlərini; heyvanların təkamülünü və mənşəyini;</p> <p>Bacarmalıdır: azalan və nəslə kəsilməkdə olan növləri tanımağı;</p> <p>Yiyələnməlidir: faydalı və məhsuldar növlərin artırılması yollarına; vəhşi və kənd təsərrüfatı əhəmiyyətli növləri tanımağa; heyvanlardan səmərəli istifadə yollarına; bu sahədə beynəlxalq əlaqələrə; xalq təsərrüfatı üçün yüksək keyfiyyətli yeyinti məhsulları, dərman və xammal əldə etmək tədbirlərinə;</p> <p>Bilməlidir: Heyvanların növ tərkibi Heyvanların yaşayış mühiti Heyvanların yayılması Heyvanların mühafizəsi Bitkilərin mühafizəsi Suyun mühafizəsi Torpağın mühafizəsi</p> <p>Bacarmalıdır: Nəslə kəsilməkdə olan heyvanları tammalı Qırmızı kitaba düşmüş növlər Kökü kəsilməkdə olan nadir bitki növlərini tanımalı</p> <p>Yiyələnməlidir: Ətraf mühitə təsir edən pirkəndiricilərinin mahiyyətinə dərindən yiyələnməlidir</p>		İPF-B 23 Ekologiya	2	PK 23
	<p>Bilməlidir: informasiya, onun ölçülməsi, saxlanması və emalı qaydalarını; müasir kompüterlər, onların daxili strukturu, əsas və köməkçi qurğuları, onların funksiyalarını; müasir proqram təminatı və əməliyyat sistemlərini; alqoritmləşdirmə, proqramlaşdırma dilləri və onlardan istifadə qaydalarını; müasir dövrdə geniş istifadə olunan tətbiqi proqramlar və onlardan istifadə qaydalarını;</p>		İPF-B 24 Informatika	2	PK 24

	<p>verilənlər bazası, onların strukturu, yaradılması və idarə olunmasının əsas prinsiplərini; lokal və qlobal kompüter şəbəkələri, onların iş prinsipini; informasiya təhlükəsizliyi və onun təmin olunması qaydalarını; internet və ondan istifadə qaydalarını.</p> <p>Bacarmalıdır: kompüter və ona qoşula bilən qurğularla işləməyi; ixtisasa uyğun məsələlərin həll alqoritmləri və proqramlarının tərtibini; müasir tətbiqi proqramlardan istifadə etməyi; riyazi proqram paketlərindən istifadə etməyi; şəbəkə texnologiyalarından istifadə etməyi; informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydalarını tətbiq etməyi.</p> <p>Yiyələnməlidir: İnformasiya sistemlərinin öyrənilməsi; informasiyanın işlənməsinin avtomatlaşdırılmasında, mühəndis-iqtisadi məsələlərin həllində istifadə olunan bir tədqiqat vasitəsi kirli kompüterlərin imkanlarını öyrənmək; tələbələrin alqoritmləşdirmə üzrə təfəkkür qabiliyyətini inkişaf etdirmək;</p>				
--	---	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - əsas fərdi üsulların, qaydaların alqoritmini, onların standart proqramını tərtib etmək və tətbiqini öyrənmək; - hər hansı bir alqoritmik dili və həmin dildə proqramlaşdırmanı öyrənmək; - kompüterin proqram sistemini və onların istifadə qaydalarını öyrənmək; - kompüter şəbəkələri və şəbəkə proqramlarının iş prinsiplərinin öyrənilməsi; - kompüterin müxtəlif sahələrə tətbiqi və lazımi proqram təminatının istifadəsini öyrənmək. <p>Bilməli: Radioaktiv izotoplardan və şüaların təsirindən k/t</p>		İPF-B25	2	PK.25
--	---	--	---------	---	-------

	<p>heyvanlarında şüa xəstəliyinin əməb gəlməsini və müalicəsini</p> <p>Bacarmalı: Şüa xəstəlikbri zamanı daxili orqanlarda yaranan patoloji dəyişikliklərin müəyyən olunmasını.</p> <p>Yiyələnməli: Radioaktiv fonun və əmələ gələn çirkənmənin dozasının dozometriya, radiometriya və radiokimyəvi üsullarla təyin olunmasma</p> <p>Bilməlidir: -Əmək mühafizəsi sahəsində qanunverici aktları; -istehsalın sanitar -gigienik vəziyyətinə nəzarətin metodik əsaslarını; -müəssisədə əmək mühafizəsinin təşkilini və zədələnmələrin qarşısının alınması; -istehsalatda optimal mikroiqlim və iş şəraiti yaratmaq üzrə tədbir planı tərtib etməyi;</p> <p>Bacarmalıdır: -Azərbaycan Respublikasının əmək mühafizəsi üzrə qanunçuluğunu və hüquqi normativləri tətbiq etməyi; - müəssisənin işçi zonalarında tələb olunan sanitar-gigiena parametrlərini müəyyən etməyi; -əmək mühafizəsi və</p>	<p>Baytarlıq radiobiologiyası</p> <p>İPF-B 26 Əmək mühafizəsi</p>	<p>4</p>	<p>PK 26</p>
--	--	---	----------	--------------

	<p>təhlükəsizliyi sahəsində qanunvericilik aktlarının tələblərini tətbiq etməyi; - əmək prosesində insanın təhlükəsizliyini, sağlamlığının qorunmasını və iş qabiliyyətini təmin edən sosial-iqtisadi, təşkilati, texniki, gigiena və müalicəvi-nəzarət həyata keçirməyi.</p> <p>Yiyələnməlidir: -əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyini təmin etmək üzrə məsələlərin həlli qabiliyyətinə; - müəssisələrin işçi zonasında sanitar-gigiena parametrlərinin hesabat metodlarına; -əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>sahəsində qanunlar,qanunverici aktlar və normativlərlə işləyə bilmək səriştəliliyinə.</p> <p>Bilməlidir: Bitki aləminin müxtəlifliyi, onların quruluş xüsusiyyətbri, həyat formaları, mühafizəsi və səmərəli istifadəsi, zəhərli, zərərli, dərman və yem bitkilərinin dioqnostik əlamətbri, yem və təsərrüfat əhəmiyyəti, onların becərilmə xüsusiyyətbri. mühüm əhəmiyyət kəsb edən bitkibrin əhəmiyyətini, onların arealmı, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətlərini, onların növbəli əkində yerini, torpağın düzgün becərilməsini, üzvi və mineral gübrələrin verilməsini, səpin müddəti, norma və üsullarına əməl edilməsini, əkinə qulluq işbrinin vaxtında yerinə yetirilməsini, məhsulun vaxtında və itkisiz yığılmasını, yembrin əlve-rişli şəraitdə saxlanılmasını və s.</p> <p>Bacarmalıdır: Mədəni və yabanı bitkibri təyin etmək, orqanoqrafiyam anlamaq, çoxalma formalarını bilmək. Zəhərli, zərərli, dərman, balverən və yem bitkibrini tanımaq. bir illik və çoxillik tarla və əmək yem bitkibrinin becərilməsində istehsalın intensivləşdirilməsini, yerli şəraitdə yüksək məhsul verən bitkibrin becərilmə</p>		<p>İPF-B 27 Botanikanın əsasları və yem istehsalı</p>	<p>2</p>	<p>PK 27</p>
	<p>aqrotexnikasının təkmilləşdirilməsini, qanşıq və sıxlaşdırılmış əkinlərdən istifadə edilməsini, yemlərin tədarükünü, saxlanmasını və s.</p> <p>Yiyələnməlidir: Azərbaycan və eləcə də dünya, florasında təbii halda bitən əsas yem, dərman əhəmiyyətli bitkiləri tanımaq, onların ehtiyatım, ontogenezdə qida və dərman maddələrinin xeyirli dövrünü və bu bitkilərin qorunması məsələlərini bilməlidirlər. Məhsuldarlığın artırılmasına, keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, maya dəyərin aşağı salınmasına və nəticə etibarlı ilə heyvandarlıq məhsulları istehsalının artırılmasına. Eyni zamanda yemlərin hazırlanma texnologiyası, tədarükü,</p>				

	<p>səmərəli istifadəsi və s.</p> <p>Bilməli: Tələbə kənd təsərrüfatı heyvanların eksteryer statları, eksteryer, konstitusiya və interyer xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, məhsuldarlıqla əlaqəsi, hər bir növün fərdi inkişaf xüsusiyyətlərinin nəzəri əsaslarını bilməlidir. Eyni zamanda ət, süd, yun, yumurta məhsuldarlığının qiymətləndirilməsini, yetişdirmə üsullarının əsaslarını, seçmə və taylaşdırmanın mahiyyətini və nəzəri əsaslarını bilməlidir. Qaramal, qoyun, at, donuz, quş cinslərinin məhsuldarlıq istiqamətini təyin etməyi bilməlidir.</p> <p>Bacarmalı: Tələbə kənd təsərrüfatı heyvanlarının eksteryerstatlarını ölçmə qaydalarını, heyvanın eksteryerinə baxmaqla onun məhsuldarlıq istiqamətini təyin etməyi, heyvanlardaseçmə və taylaşdırmanın aparılma formalarını, təsərrüfatlarda istiqamətinə uyğun heyvanlannyetişdirmə üsullarının tətbiqini, hər bir növ</p>		<p>İPF-B 28 Kənd təsərrüfatı heyvanların yetişdirilməsi və xüsusi zootexnikanın əsasları</p>	<p>2</p>	<p>PK28</p>
--	---	--	--	----------	--------------------

	<p>Yemnünmüləriniin gütürülməsini və onların orqanoleptiki qiymətləndirilməsini; yembri kimyəvi tərkibinə, enerji və qidalıq dəyərinə görə qiymətləridirməyi, dövbt standartlarına görə keyfiyyətinin müəyyən olunmasını, bunların əsasmda yembrinyedizdirilmək üçün yararlılığı barədə yekun rəy verməyi; heyvanlarınqidalı maddələrə və ayrı-ayrı yemlərə olan təbbat normalarını müəyyən etməyi ; heyvanlarınxaricigörünüşi və davranışının dəyişməsinə görə yem payında qidalı maddələrin normadan kənarlaşmasını müəyyən etməyi; növü, yaşı, fizioloji vəziyyəti və digər göstəriciləri də nəzərə almaqla heyvanlar üçün yem paylarını tərtib və təhlil etməyi, yem paylarınm heyvanlarıntələbatına uyğunluğu barədə peşəkar rəy formalaşdırmağı; yem payında qida maddələrinin mənimsənilməsini yüksəltmək məqsədi ilə mineralyemələvələri və bioloji aktiv maddələrə olan tələbatı müəyyən etməyi; heyvanların gündəlik, aylıq, mövsümü və illik yemlərə olan təbbatını müəyyən etməyi.</p> <p>Yiyələnməlidir : Yemlərin kimyəvi tərkibinin əsas göstəricilərini: su, quru maddə, xam protein, xat selluloza, xat yağ, karotinodlər, xam kül, kalsium, fosfor və b. Təyin etmək üsullarına; Kompüter proqramlarından istifadə etməklə yem paylarını tərtib və təhlil etməyi; yembrin və yem qarışıqlarının yedizdirilmək üçün hazırlanması texnologiyasına; heyvanların tam dəyərli yembndirilməsinə nəzarət üsullarına kənd təsərrüfatı heyvanlarının yembndirilməsi üzrə elmi-tədqiqatların aparılması üsullarına.</p>				
--	---	--	--	--	--

	Beynəlxalq əlaqələri yaratmaq. Seçmə fənlər		İPFS-B23	20	PK
TE-B00	Təcrübə və yekun attestasiyası. Bu bölməyə aid olanların öyrənilməsi nəticəsində təhsil alanlar. Bilməlidir: Bacarmalıdır: Yiyələnməlidir:	36	TE-B01 Təcrübələr TE-B02 Yekun dövlət attestasiyası	24 6	ÜK PK
	Kreditlərin ümumi cəmi:	180			

Bütün bölümlərdə seçmə fənlər müvafiq səriştələrə (kompetensiyalara) uyğun ortaixtisasTəhsil müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir.

3.3. Baytarlıq ixtisası subbakalavr təhsil - proqramının yerinə yetirilməsinin müddəti:

Subbakalavr təhsil proqramını mənimsəmək üçün ayrılan ümumi həftələr - 198
Nəzəri təlim üçün ayrılan həftələr - 105
O cümlədən, təcrübələr üçün ayrılan həftələr (ixtisasdan asılı olaraq) - 24
İmtahan sessiyası üçün ayrılan həftələr - 35
Tətilər üçün ayrılan həftələr - 28
Buraxılış işinin hazırlanması və müdafiəsinə- 6
(yekun dövlət imtahanına) ayrılan həftələr

4. Maddi-texniki, tədris bazası və kadr potensialı

4.1. Orta ixtisas Təhsil müəssisəsinin "Baytarlıq" 040603 ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır.

Təhsil alanların internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.

4.2. Fənlərin tədrisi, həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər cəlb oluna bilər.

5. Tədris prosesinin forma və metodları

5.1. Subbakalavr hazırlığı mühazirə, məşğələ (laboratoriya), seminar, məsləhət, sərbəst iş, təcrübə və s. formalarda həyata keçirilir.

5.2. Subbakalavr hazırlığı üzrə tədris prosesində şifahi şərh, müsahibə, interaktiv təlim, müstəqil iş, diskussiya, dəyirmi masa, illüstrasiya, tədqiqatçılıq, laboratoriya və praktik iş və digər metodlardan istifadə edilə bilər.

5.3. "Baytarlıq" 040603 ixtisası üzrə subbakalavr hazırlığından istehsalat nəzərdə tutulur (təcrübələrin məqsəd və vəzifələri ixtisasdan asılı olaraq müəyyənləşdirilir). Təcrübələr növündən asılı olaraq müvafiq idarə və təşkilatlarda və s. keçirilə bilər.

6. Yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirmə

6.1. Subbakalavriat səviyyəsində ixtisaslar üzrə təhsil proqramları təhsil alanların dövlət attestasiyası ilə yekunlaşır.

6.2. Tədris planının bütün şərtlərini yerinə yetirmiş, o cümlədən nəzərdə tutulmuş cari attestasiyalardan (fənlər üzrə attestasiyalarda) müvəffəqiyyətlə keçmiş tələbələr yekun attestasiyasına buraxılır.

6.3. Yekun attestasiya bütün təhsil alanlar üçün məcburidir, onun hazırlanmasına və təşkilinə ayrılan müddət 6 həftədir.

6.4. Yekun attestasiya ixtisas üzrə buraxılış yekun dövlət imtahanı (fənlərarası) və ya buraxılışının müdafiəsindən ibarətdir.

6.5. Subbakalavriat səviyyəsində tələbələrin topladığı kreditlərin sayı 180 (240) olmalıdır. İxtisaslar üzrə təhsil proqramlarında nəzərdə tutulmuş kreditlərin toplayan tələbə həmin proqramı mənimsəmiş hesab edilir. Müəssisədə bakalavriat səviyyəsinin təhsil proqramı üzrə tədris planını tam yerinə yetirmiş şəxslərə yekun Dövlət Attestasiya Komissiyasının qərarı əsasında "Subbakalavr" ixtisas dərəcəsi verilir.

6.6. Yekun attestasiyanın təşkili və keçirilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Razılaşdırılmışdır :

Azərbaycan Respublikası Təhsil Problemləri İnstitutunun direktoru : Təhsil Nazirliyi Orta İxtisas Təhsil sektorunun müdiri :
_____ Q.N.Novruzov _____ K.Ç.Mikayılov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə Dövlət Təhsil Standartları hazırlayan işçi qrupunun Sədri : _____ N.Ə.Hüseynov

Kənd təsərrüfatı və Aqrar İqtisadiyyat bölməsinin sədri : _____ İ.H.Cəfərov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Razılaşdırılmışdır :

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Problemləri İnstitutunun direktoru :
_____ Q.N.Novruzov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Təhsil Nazirliyi Orta İxtisas
Təhsil sektorunun müdiri :
_____ K.Ç.Mikayılov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə Dövlət
Təhsil Standartları hazırlayan işçi qrupunun
Sədri : _____ N.Ə.Hüseynov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

Kənd təsərrüfatı və Aqrar
İqtisadiyyat bölməsinin
sədri : _____ İ.H.Cəfərov

“ _____ ” _____ 2014-cü il

